

Zanni etkileyen :

- 1) Ahlak
- 2) Niyet
- 3) Nazar

Ahlak zanni nasıl etkiler? Önce Ahlak nedir?

Ahlakın surehi → davranışlar

Ahlakın habibahi →

Ahlakın mahiyeti →

Su-i niyet +

Su-i ahlak

Su-i zan tarafı

Sua 227

Ahlak

→ sistem

→ dimağa ait

(→ bak Zan 2 notlara)

Hüsn-ü niyet +

Hüsn-ü ahlak

Hüsn-ü zan tarafı

→ kalbe ait

Güzel ahlakın esasları var :

- 1) İhlas
- 2) Samimiyet
- 3) Fazilet
- 4) Hamiyet
- 5) Fedakarlık
- 6) Rıza-yı ilahi
- 7) Sevab-ı uhrevi

→ kâfirde yok
→ kâfirde ⇒ ahlak var

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

Melekelerim → Malikelerim → + Malikiyetlerin
↳ sistem : sahip olursan

Kainattaki meleğin bizdeki karşılığı → Latifelerdir,
yani melekelerimiz yani maliklerimizdir

Su-i ahlakın esasları 3 (Risaleden toplanmış)

→ gasaz

→ menfaat

→ sahtekarlık

→ hırsızlık

→ tasannu

→ riya

→ rüşvet (1 şartla → hakkın olan

→ meşru olan

→ aldatmak → başkasının hukukunu istismar etmeden

→ zulme uğramışsın

→ zalimin zulmünden kurtulmak için
verilen rüşvet → rüşvet sayılmaz)

Hilkat → nehice

Fıtrat → gaye

Her doğan insanla beraber bir cin doğar

→ nefsimizi ve şehvetimizi aklifleyen

→ kâfirdir bu

→ sigara içiren bu

Benim şeytanım / nefsim iman etti demiş ya Rasulullah
(asm)
⇒ işte bu cinı kasdetmiş!

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

Bu iman edince :

- nefs-i levvame oluyor
- nefs-i mutmainne oluyor
- ... vs.

En çok kadınlarda bu din işlem yapıyor,

sebebi → dirayet eksikliği ⇒ illehi : eşine tabi olması için

Hizmette bir ablanın mutlaka önünde bir abisi olmalı,
olmazsa bir sürü tahribat yapar.

Önünde ERKEK yokken giden kadının özelliği dindedir :

→ Naşizedir (erkeklik inkişaf ediyor)

Şeytan çift cinsiyetlidir, kendi kendine döllerir

Arılar öyle değil → onların kadını da var erkeği de var

→ kızları / hanımları çok güzeldir

→ eulenmemiş kızlarına peri denir.

→ erkekleri çok girkindir

• kâfirlerin yüzleri siyahdır

• müslimanların yüzleri beyazdır.

Ahlak (Dimagdaki)

Dimaga bağlı duygu ve hislerin, dimagda ifrat ve
tefritten azade, vasatta kalarak,

1. Niyet diye dunan ve kabiliyet diye görünen, davranışların
bütünlüğüdür.

(Herkes doktor istidadındadır, ama herkes kabiliyetinde değildir.)

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

1. Niyet → Dimağda

2. Niyet → Viddanda

1. İhlas → Dimağda

2. İhlas → Viddanda

KALBDE

• hüs-n-ü niyet

• hüs-n-ü zan

• hüs-n-ü ahlak

• mana-yı harfî

NEFİSDE

• su-i niyet

• su-i zan

• su-i ahlak

• mana-yı ismî

DİMAĞDA

• Niyet

• Zan

• Ahlak

• Nazar

Ahlak

→ Ruha ekilenlerin cem'idir

→ Huyların cem'idir

→ Tabiatıdır

Güzel ahlak : (Hüs-n-ü ahlak)

→ insanı güzel fikirler verir

→ güzel fikirlerde → herşeyin güzel cihabini gösterir

⇒ hüs-n-ü zannı doğurur

Dimağ → iksirliyor

Kalb → mayalıyor

} SIRAYET

İhtiyar → akeldir

← karanlık

İrade → kalbidir

← zulmet

Hikmet + Hakikat ile meşgul olmak \Rightarrow hüs-n-ü zanna vesiledir.

Su-i ahlak : (zemini) \rightarrow su-i zanni besleyenler

\rightarrow suretperestlik : sebat-u ruha sebep

\hookrightarrow hissiyat-ı insaniyeyi sarsar ve tahrip ettiği için

RADINDA : \hookrightarrow zahire mübteladır

\rightarrow cesaret + şehavet \Rightarrow ifratı

Bekâr erkek \Rightarrow $1/3$ çocuk + $2/3$ erkek \Rightarrow evlendi \Rightarrow $3/3$ Erkek

Bekâr kız \Rightarrow $1/3$ erkek + $2/3$ kadın \Rightarrow evlendi \Rightarrow $3/3$ Kadın

\hookrightarrow namusunu korumak için

\rightarrow evlendikten sonra cesareti bitmeli, günü artık kocası koruyacak

\rightarrow tezelli

\rightarrow tekebbür

\rightarrow hisset

\rightarrow sefillik

\rightarrow bahillik

\rightarrow tamahkarlık

\rightarrow hirs

\rightarrow hile ve yanlışa \Rightarrow yalan

Güzel ahlak : (zemini)

\rightarrow emniyet

\rightarrow sadakat

\rightarrow ihtisat

\rightarrow tevazu'

\rightarrow vakar

\rightarrow ihlas

\rightarrow samimiyet

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

Su-i ahlaka sebep olanlar :

- kizb
- hile
- dalkavukluk
- haram yemek
- kadınların hâyasızlıkları (tesettürsüzlük)
- israf
- yeis
- gasaz
- hased
- kusurlar araştırmak
- menfaat
- rekabet
- sahtekârlük
- tasannu
- riya
- tabasbus
- rüşvet
- aldatmak
- metanetin ve sadakatin kaybolması
- laubalilik
- hürmet ve merhametin kalkması
- istibdad
- cehalet
- zaruret
- ihtilaf

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

- ihtilaf
- gurur
- kibir
- tul-i emel
- benmerkezli düşünmek
- n. istinad + n. istihdadını ⇒ kaybetmek
- heves, damar, asab, tabiat, kör hissiyat ⇒ halitasından
yani manevî nefs-i emmareden çıkan
- herşeyin ifrat ve tefrit mertebesinde olmak
- kışır ile meşgul olmak
- korkaklık
- nifak / araz
- zekatın terki
- faizin ihtimamı
- gaflet ile nefsini unuttur
- mahiyehindekî nakıs, aczi, fakiri, kusuru görmek istememek
- et ve kemikten olduğunu düşünmemek (çabuk bozulan)
- kendini ebedî tahayyül eder gibi dünyaya saldırır
- hirs, tama, şiddetli alaka ve muhabbetle dünyaya atılır
- her lezzetli ve menfaatli şeye bağlanır, Hâlıkını unuttur,
nehice-i hayatını ve gayesini düşünmez.

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

Güzel ahlaka sebep olanlar?

- siddet
- helal yemek
- ciddiyet
- ihtisad
- ümit
- fazilet
- hamiyet
- fedkârlık
- Rıza-ye ilahî
- sevab-ı uhrevî
- tevazu
- mahriyet
- n. istinad + n. istimdad ⇒ dayanmak
- Lûb ile meşgul olmak
- izzet-i nefsi, haysiyet ve şeref ve vakar sahibi olmak

Ahlak → herkesde var, hatta kâfirdede

↳ bak ön sayfalardaki açıklamaya

Güzel ahlak ise

→ kalbî, vicdanî, ruhî duyguların, hislerin ve latifelerin ifrat ve tefrit mertebelerinin azade kalarak, vasatı irade ile ferah edip, ki → 2. Niyet ile alınan, istidatların ortaya çıkmasını gösteren

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

Latife-i insaniye sıfat diye isimlendirilen.

⇒ müslimanda olur, kâfirda yok

Demek hüsn-ü ahlak → Latife-i insaniyede olur

→ kalbde bulunur

2. Niyet'de kalbde! → bu da kâfirda yok

Latife-i Rabbanîye → Allah'ı müşahade ediyor

Latife-i insaniye → Allah buradan sana nazar ediyor!

Güzel ahlak → Latife-i insaniyede → Kalbde

Hüsn-ü zan → !

↳ İhtikadın teressuhu (Emirdağ I 267) !

İman-ı bitâhîret hâkim olursa

→ zanlarımızı kiblesine, istikametine koyar

→ şefkatimizi kiblesine, istikametine koyar

→ muhabbetimizi — " —

→ münasebetimizi kalbe taşır, — " —

→ karabekî, kiblesine istikametine koyar

→ hürmet — " —

→ ihlası — " —

→ kusurlara başını — " —

Şahsî ve umumî hukukları ayar edemeyen

→ zanlarını kontrol edemez

(Allah şahsî hukuklara pek bakmıyor, umumi hukuk daha ehemmiyetli)

Şahsî ve umumi hukuku

- ayırt edemeyenin zanni → su-i zanna döner
- ayırt edebilenin zanni → hüsn-ü zanna döner

Bazı insanlar hopörlor oluyor, şahs-ı manevîyi onun ağzıyla konuşur.

Liyakatı → Rast: 96 (ihlas, sadakat, hizmet, işinab-ı kebaîr derecesiyle)

Allah herkesin ağzıyla konuşmaz, herkesin gözüyle görmes, ...

Allah, bazılarını sevgisiyle R.N. sevdirebilir, akliyle düşündürür, gözüyle gösterir ve fedakarlığıyla fedakarlığı öğretir sana.

Çocuğun altını temizleyen Allah → anneyle yaptırıyor.

Allah şefkati → anneyle gösterir.

Allah hikmet sahibidir, abes iş yapmaz, herkesi hopörlor yapmaz!

Kendini tanıma nisbetinde → zanlarını kontrol edersin

1. Niyet → akla bakars, 2. Niyet → vicdana bakars

⇒ zan'da bunların bütünlüğüdür

1. Ahlak → dimağa bakars, 2. Ahlak → vicdana bakars ...

< Ahlak → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

Kâfirde :

(Şua 567)

→ ahlak

→ ihlas

→ sadakat

var, fakat • güzel ahlak

- samimi' istikametli ihlas (sırr-ı ihlas)
- istikametli sadakat

} yok!

Sırat-ı müstakim :

Hüsn-ü zannın ⇒ VASATI

→ istikamettir

↳ hüsn-ü zandadır

↳ dünyayı cennete çevirir

Hidayet ruhun cenneti (İ. İcaz 67)

• burak

• büyük bir nimettir

• vicdanî lezzet

• İstikamette → hüsn-ü zan olur

• Acez, Faks, Kusur, Noksan ⇒ deruhite etmekle →
hüsn-ü zan olur

Su-i zan

→ sünnet-i seniyyeye muhalefet yaşamaktan kaynaklanıyor

Hüsn-u zan (vasatı)

→ sünnet-i seniyyeye inkıyad ve itaatten kaynaklanıyor

Zan

- zemin
- sistem
- fitrat
- istidad
- herşey olmaya kabildir
- vasattır

(Davud as. misali → Hopörler olan insanlar için

Enfüsü :

Kalbdaki hissiyat ve latifelerin, tevhid sırrının yüksek seviyesini ihlas ile yakalaması ve o latife anahtarıyla eşyanın müekkele melaike seviyesini yakalamak ve fitratın sadasını fitratın müekkele tekrarı etmesi ki, ihlas için (bunu Lem 159) en büyük bir kuvvet olduğunu söyler. En büyük kuvvet Allah'tır. Allah'ın kuvvetini celb edebilme hâletini yakalamaktır.)

Niyet → Zannı nasıl etkiliyor ?

Fikirleri ve hisleri parçalanmış insanın,
fikirlerini hisleriyle bütüne getirir

→ Hüsn-ü zan

Dimâğdaki

(Fikirleri istikamete koyan → Vicdandaki His)

Bu hissi aktifleyen → Kalbe bulunan Lat. insanîye'deki
Hüsn-ü zan

Dimâğı kiblesine koyan

< NİYET → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

- Sana yapılan muamelelerin zemini **ZAN**
- Yani zannına göre muamele görüyorsun.
- Hüs-n-ü zan edersen → öyle muamele görürsün.
- Sen su-i zan ederken, sana güzel muamele edilir mi?
- Zannettiğin için sana ZAN verilmiş.
- Hayata kullanman için verilmiş.

Zan → Rububiyetin tecelli mertebesini değiştiriyor.
yani Allah'ın Rububiyetini değiştirmiyorsun,
meratibini seçiyorsun.

- Niyetini etkileyen → Neseb + Nesit
- Rububiyet ile ihtiyarî ve iradeli hayahımız arasındaki berzahdır → Zan
- Hüs-n-ü zan aynanın parlak yüzüne bakar.
- Su-i zan aynanın siyah yüzüne bakar.
- Hüs-n-ü zan → dürbin gibi uzakı yakın eder.
- Su-i zan ise → tersi ile yakını uzak eder.
- Fillerimizle hakikatlarımız arasındaki berzahdır → zan
- Gözün zahirdaki suretleri âlemimize değiştirerek alan → zan
↳ Ruh kafadaki yansımayı görüyor, aslında zahirle hiç muhatap değiliz.
Hiç bu zaman → eşyanın cismaniyetini görmemişiz.
- Ne zaman suretten hakikata geçerse, eşyanın cismaniyetiyle muhatap oluruz.

< Niyet → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

- Herkesin hususi dünyasını farklı kılandır → zan
- Kalbsiz akıl → ya ifrat ya tefrittedir
- Kalb ile olan akıl → istikamettedir.
- Kalbini geliştirmek lazım, yani maneviyatını!
- Tasavvurlarımızı → hislere dönüştürenlerdir → zanlarımız
- Zanlarımız → tasavvurlarımızı
- Tasavvurlarımız → hislerimizi } aktif edenlerdendir.

Tahayyül → sistemdir

↳ içindeki bir sıfat → Hayal 'dir

Dış dünyaya muhatap olduğumuz zaman, mesela

KELAM → bu ilk önce Dimagimizin TAHAYYÜL'üne girer

Tahayyülde KELAM → sentezlenir, yani ayrıştırılır.

— " — DOKUNMA → — " —

— " — SURET → — " —

Sentez : mesela → Fibriyata

→ Hissiyata

→ Tasavvura ⇒ bu birim TASAVVURA gönderilir

→ Latifelere

→ Zanlara

Başka misaller:

Ses
Bilgi
Koku
Yenilen (haram / helal)

} Tahayyüle oktarılır, sonra
→ Tasavvur birimi ayrıştırılır!

< Niyet → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

TASAVVUR ise → Vicdandaki HIS'e katar

Bu formatlamayı yapan → ZAN

- Dışardan gelenleri değişik şekle ve renge boyayan depodur → zanlarımız.
- Sanki şekil veren marangoz, Rengi değiştiren boyacı!
- Tülperdenin boşlukları → Hüs-n-ü zan (mana-yı harfi)
- Tüllü zemini → Zan
- Perdeyi kaldır → Vahiy / İlham

[Su-i zan
→ mana-yı ism?]

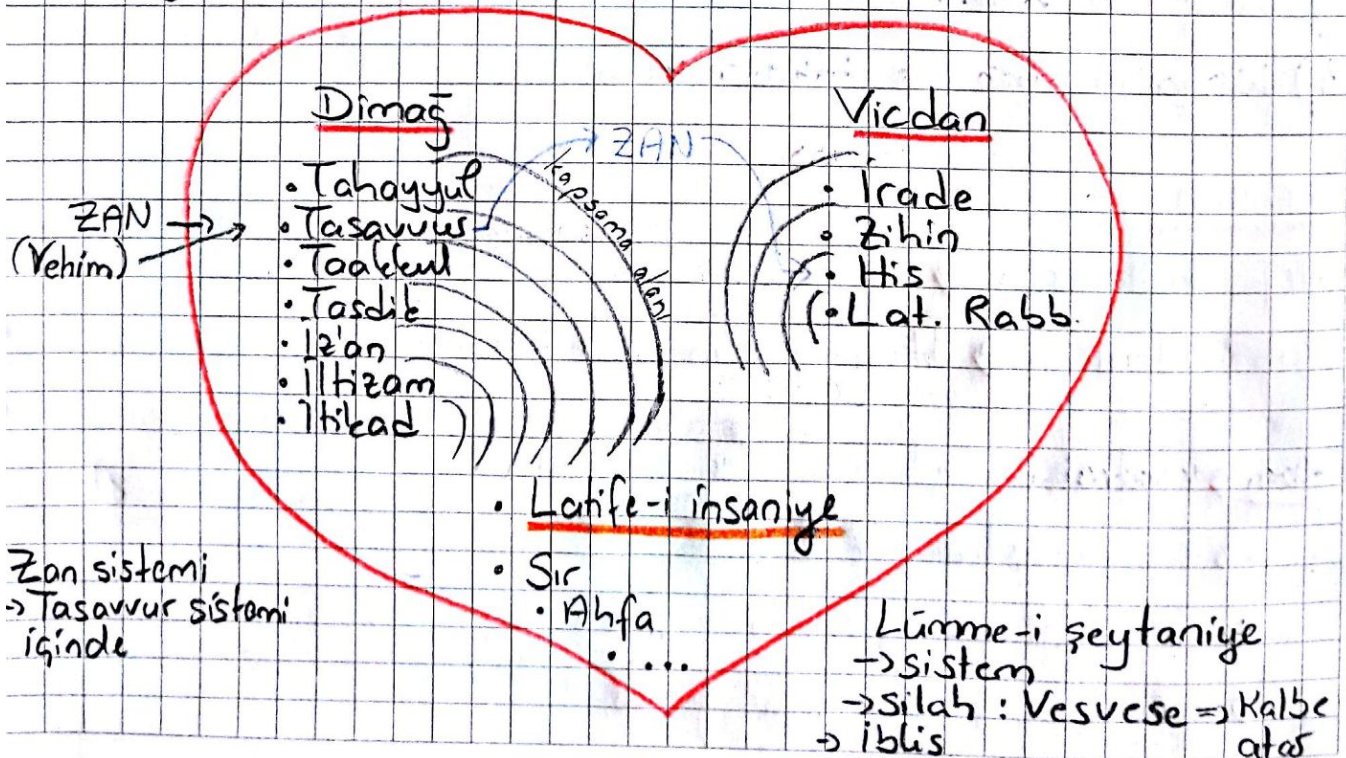
İmanın

Surehi → Zanlarımız

Hakikahi → Esmâ-ul-Hüsna'daki inkişaflarımız

Mahiyehi → Allah'ın nusu (mahluk değil)

Dimagda → Hüs-n-ü zan → İTİKAD'da

< Niyet -> zanlarımızı nasıl etkiliyor? >

- Vesvese kalbe ahlınca,
Tahayyül alsa -> şekle dönüşüyor
Tasavvur alsa -> vehme dönüşüyor

Zannını eğitmen lazım :

- İfratı -> Surtlan gibi => karşıyı (hâya yerinden) yer
- Tefriti -> Surtlan gibi => kendini yer

Zanları en çok dehfleyen :

-> uşgusluk

-> mide

Haddini / Hududunu bilmeyenin ZANNI -> Su-i zanna dönüşür

-> bunlar...

-> zemin olur

- 1) mana-yı ismi / mana-yı harfi ayırt edemez
- 2) şahsi ve umumi hukuku bilemez
- 3) dünyanın hakikatini keşfedemez
- 4) dünyanın suretine tabii kalır

ZANNI...

Nefis kullanırsa -> Su-i zan olur

Ruh kullanırsa -> Hüsn-ü zan olur

Zan -> kontrolsüz çıkan hisler değildir

-> tasavvurlarımızdadır

-> mesuliyeti var

-> hem geçmiş hem geleceği var

< Niyet → zanlarımızı nasıl etkiliyor? >, yani...
(Niyetimiz → Zan -birimine → veri gönderince)

• Geçmişe geçip yargılayabiliyoruz → zan ile

→ kişilik ve kimliğin altveri tabanıdır ⇒ ZAN

Sanki NİYET → kalbe
ZAN → dimağa } ait

Cemalsiz Celal → şökestir (→ su-i zan ve korku)

Celalsiz Cemal → ucb + firavunlaştırır (→ günah işletirir)

Cemal + Celal ⇒ Kemal

Hüsn-ü zan öyle bir → iksirdür ki → dünyanı Cennete

↳ ölü hâletleri diriltir

kalbeder

Dini hâletleri öldüren → su-i zan

Bulunduğu dar konumunda maneuva yapma imkanı
verendir ⇒ ZAN

Dar zamanın kanatlasını açandır ⇒ ZAN

Su-i zanna → zekiler yatkınlıktır

Hüsn-ü zanna → akıllılar - " -

Zannını → 1. Niyet ile kontrol altına alırsın

1. Niyet → İhtkadin hulasa-i camiasındandır

2. Niyet → Vicdanın - " -

İnsanı zengin kılan / var olan nimeti kaybettiren ⇒ ZAN

Zannın en fenası ⇒ Kişinin kendisine su-i zan etmesidir!

Zan → farkındalık kazandırıp, cüz'î nazarı külli kılandır.

→ "0" gibi, zatında mana yoktur, monaları zatında gösterendir

Birşey ne kadar nimet ise o kadar nîkmettir sırrı

→ bunların kavşağıdır

Nimehî → nîkmete

Nîkme hî → nimehî

} dönüştüren kavşaktır

→ Bilkuveden bilfiile dönüştürme malzeme deposudur

→ Kişilik ve kimlik oluşturan malzeme deposudur

→ ervah-ı âliyelerin ve ervah-ı habiselerin acri't atıkları zemin

→ Geçmişine tırbe

Kul olmaya

ibadete

} sevkedir

→ Geleceğe zanla bakarsan,

Allah'ın cc rahmetine

Allah'tan cc ümitli olmaya

} sebep olur ve bu hâletleri giydirir

→ geleceğe ve geçmişe vücut rengi verir

→ zan → aklını Aklin → zannını etkiliyor

→ zannını düzelt denilebiliyorsa, demek eğilendir
(Eğitilmeyecek birşeyi Allah teklif yapmaz)

→ insanın kalitesini gösteren göstergedir

→ tasavvur olmadan ZAN yoktur

↳ delinin, çocuğun, hayvanın ⇒ zanni yoktur derken, imkân ve mesuliyet seviyesinde yoktur

• Bilkuve His seviyesinde ZAN'lar vardır.

Çocuğun → zanni vardır bu cihetle ama su-i zanni yoktur.

↳ bu nedenle yalana kanar, kandırabilirsin

• Bizde su-i zan olduğu için → adamın su-i zannını anlarsın.

→ Kur'anı dinleyip, hükmüne ram olup, itaat eden de } hüsn-ü zan sahibi olur

→ Emr-i nisbi ≠ Emr-i ihibari > bunlardan beslenir ZAN

→ Kin, Tarafçılık, Adavet, Haset'den > bunlardan beslenirse ⇒ su-i zan olur

→ Vicdandan beslenirse, yani

İbadet, Marifet, Muhabbet, Lezzet-i ruhani > hüsn-ü zan olur

• Hüsn-ü zan → sana tahammül gücünü verir

• Su-i zan → sana sabır bırakmaz

→ iman-ı bilâhiret ⇒ hüsn-ü zan ettirir

↳ zayıf ise ⇒ su-i zan hükmeder

↳ bunun kuvvetine göre → zanlar hüsn-ü zanna veya su-i zanna dönüşür

→ bir insan, umumi hukuku ayar ettikten sonra, beşeriyetindekilere... (beşeriyetine gelenlere)

- Sabretme
- hazmetme
- affetme
- pişman olma
- tevekkül
- hakikata sarılma
- dostlarının kıymetini bilme
- sila-i rahimi kesmeme
- Allah'tan cc razı olma

... gibi hâletlerin doğmasına sebeptir ⇒ HÜSN-Ü ZAN

→ Yazı ve şekillerin arasını gösteren, araboşlukları gösteren beyaz sahife gibidir.

→ söylenilenlerin dışında söylenilmek istenenlerin, menfisini veya müsbetini çıkarmaktır, çünkü Kur'an ve R.N.'da ⇒ söylenilenlerden daha çoktur söylenmek istedikleri

Nerde? → Harflerin boşluklarındadır

→ aklın devredışı olmadan → su-i zan olmaz
(Şeytan aklı başından alır... [15. Söz])

Su-i zanni akhif edenler :

- Tarafgirlik
- İnad , yani
- Hakki kabul etmemek
- Hased

Fıkıhda FARZ :

- 2) Sübutu ve delaleti kesin olan bir delille sabit olan hükümü ifade eder.
- 1) Sabit oluşu ve anlama delaleti kesin olan bir delile dayalı bulunan , Allah'cc Resulünün emirlerini ifade eder.

ZAN → Vacibin karşılı olarak kullanılmıştır

Vacibi inkâr eden → dinden çıkmaz , fakat sapıklıkta kalır
Farzı inkâr eden → dinden çıkar

Farz ikiye ayrılır

- 1) Hem inanmayı , hem amel etmeyi gerektiren farz (İslamın şartları gibi)
- 2) Sadece amel bakımından farz olan , zanni bir delille sabit olan farz , mesela
 - zann-ı galible KURBAN kesme gikmiştir
 - namazda Fatıha ve oturuşta Tahiyyat okuma⇒ bu sonuçların dayandığı delili anlama delaletinde ZAN bulunduğu için

→ Psikolojik sorunlarda zan çok aktiftir,
zanlarına hakim olanın → psikolojik sorunları o nisbette
yok olur

→ Şuurlu ya da şuursuz olarak doğuştan başlar
herbir bilgi zanla beraberdir, âdeta ilmin zıddı
olan ADEM gibi.

↳ buna en çarpıcı delil Kehf suresindeki Musa as ile
Hzir as arasındaki maceradır.

Bu manada zan, gelen bilginin ilme dönüşmesi için,
ona her türlü farklı manalarla gelen bir kelam (→ bilgi)
tүrlü farklı manalarla sorgulamak, inbiklerden
geçirmek için → zan zeminini kurulmuş.

Zan olmadan alınan ilim → Taassuba

Zanlardan geçip alınan ilim → Tahkik-i ilim

→ Hüsn-ü zan ile Su-i zannı ayırt eden

→ Sünnet-i seniyyedir

(Müslümanın şer'idir su-i zan etmemek, ama
su-i zanna da vesile olmaz. → bilmana H.Ş.)

→ İşeriğe giren malzemelerin vesile olmuş → fakat
giren malzemelerle alakası olmayan, yani
manaların üretilmesine, neşvü nemalanmasına
zemin oluyor → zan

→ Musa as Hızır as 'a su-i zan etti,
niye suşuz yere öldürüyorsun, dedi.
→ iğrisini anlatınca => Hüsn-ü zanna dönüştü

→ Zan laboratuvarına, zeminine malzeme girer,
buradan yeni birşey yapılmak istenir. Bu bilgiyi → ilme,
hüsn-ü zanna dönüştürmeye yardım edenlerden

- 1) Niyet
- 2) Nazar
- 3) Mana-ye ismi?
- 4) Mana-ye harfi?
- 5) Dua
- 6) Ahlak
- 7) Örf
- 8) Adet
- 9) Gelenek ve Görenek
- 10) Ahlak

(Sua 32) (icmal?)

ZANNIN EVELİ

- Sikke-i tevhide bakas
- Sandukça ve program
- Tohumlar, çabırdeklar, kökler

⇒ bunlar, zan laboratuvarından hüsn-ü zan çıkması
için, yardımcı malzeme ve sistemlerdir

Tam bu arada, ilmin dirayetiyle, hüsn-ü zanna dönüşür.
Mana-ye harfiyle bakarsa kişi → hüsn-ü zanni ortaya çıkar.
Mana-ye ismiyle bakarsa kişi → su-i zanni gelişir

ZANNIN AHİRİSİ

- içsel âlem
- tarifname ve nümune
- hatem-i vahdete
- hububat, sebzevat, meyve

Zannın ZAHİRİSİ

- Sünnet-i seniyyede yaşantısı, fiiliyatı
- musanna hulle ve münakkaş libas
- mühr-ü Ehadiyete bakar
- birbiri üstüne giydirilmiş hulleler ve libaslar

Zannın BATINI

- dimağdaki emr-i nisbî ve emr-i ihtibarî'sidir
- fabrika ve tezgah
- turra-i vahdaniyete
- Rabbanî matbah

- Çocukların ^{su-i} zanları olmadığından, karşıya hükmederler.
↳ buna hükmetmek için, zannına hükmetmen lazım
- Zanlarına hakim olan → zamanına da hakim olur
- Tefekkür anında şeytan gelmez, demek tefekkür → içinde şeytan olmayandır
↳ şeytan olursa içinde ⇒ düşünmeye döner
↳ akılda olur
↳ huzurdur
- Şua 32 : Sikke-i Tevhid
(tafsilli) Turra-i Vahdaniyet
Hatem-i Vahdet
Müher-ü Ehadiyet